

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Інструментальне виконавство (за видами)»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергеєнко О.М.

02 вересня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Інструментознавство ВБ 54**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Інструментальне виконавство (за видами)»
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору

Київ-2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментознавство» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми «Інструментальне виконавство (за видами)»

Розробник:

Голючек М.С. – доцент кафедри «Інструментальне виконавство (за видами)» КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство (за видами)»

протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

перезатверджено: протокол №2 від 07 вересня 2021 р.

перезатверджено: протокол №9 від 08 червня 2022 р.

перезатверджено: протокол № 11 від 15 червня 2023 р.

перезатверджено: протокол № 11 від 25 червня 2024 р.

перезатверджено: протокол № 1 від 02 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ясько О.А.

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: I-й	
Загальна кількість годин – 90	0/32	0/8
Кількість модулів : Денна ф.н. – 1 Заочна ф.н. – 1	Семестри:	
Тижневих годин індивідуальних занять для денної форми навчання: 2 семестр 2 години на тиждень	II	II
Тижневих годин самостійної роботи студента для денної форми навчання: 2 семестр – 3,5 години на тиждень	Індивідуальні:	
Для заочної форми навчання: 2-3 семестри – 2,5 години на тиждень	Денне – Аудиторних 32 години Лекційних 28 годин Семінарських 4 години	Заочне – Аудиторних 8 годин Лекційних 7 годин Семінарських 1 годин
Форма підсумкового контролю: Диф.залік – 2 семестр.	Самостійна робота:	
	Денне – 58	Заочне – 82

2. Мета та завдання навчальної дисципліни ВБ 54

Мета навчальної дисципліни – забезпечити студентів теоретичними знаннями з основ інструментознавства та інструментування.

Предметом вивчення дисципліни «Інструментознавство» є музичні оркестрові інструменти, їх тембральні особливості, виконавські можливості, а також теорія і практика використання засобів інструментування.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Інструментознавство» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Завдання дисципліни:

- формування знань про історію виникнення й розвиток музичного інструментарію,
- дослідження художньо-технічних характеристик музичних інструментів, їх практичне використання в ансамблях та оркестрах;
- формування особистості, здатної до творчої діяльності, самовдосконалення та професійного зростання,
- отримання практичного досвіду інструментування творів, використання його у подальшій професійній діяльності.

-

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни :

- Середня спеціалізована музична освіта або диплом молодшого спеціаліста
- Обов'язкове попереднє вивчення в обсязі 8 класів ДМШ предметів сольфеджіо, музичної літератури та спеціального інструменту з обраного фаху.

-

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Інструментальне виконавство (за видами)» вивчення навчальної дисципліни «Інструментознавство» **ВБ 54**

забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 9
Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).	ПРН 10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Інструментознавство»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 9
Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).	ПРН 10

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Інструментознавство» ВБ 54 сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через такі компетентності: (ЗК – загальні СК – спеціальні)

Шифр	Назва компетентності	Дескриптори НРК				ПРН
		Знання Зн1 Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень Зн2 Критичне	Уміння Ум1 Розв'язання складних непередбачуваних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	Автономія та відповідальність АВ1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах АВ2	

		осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	K2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб AB3 Здатність до подальшого навчання з високим автономності	
	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.					ПРН: 1,2,3, 4,5,6, 7,8,9, 10,11, 12,13, 14,15, 16,17
загальні (ЗК)						
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1 Зн2	Ум1	K1 K2	AB1 AB2 AB3	ПРН: 1,2,3, 4,5,6, 7,8,9, 10,11, 12,13, 14,15, 16,17
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Зн1 Зн2	Ум1	K1 K2	AB1 AB2 AB3	ПРН: 1,2,3, 4,5,6, 7,8,9, 10,11, 12,13, 14,15, 16,17

спеціальні (СК)						
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	Зн1 Зн2	Ум1	К1 К2	АВ1 АВ2 АВ3	ПРН: 1,2,3, 4,5,6, 7,8,9, 10,11, 12,13, 14,15, 16,17
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	Зн1 Зн2	Ум1	К1 К2	АВ1 АВ2 АВ3	ПРН: 1,2,3, 4,5,6, 7,8,9, 10,11, 12,13, 14,15, 16,17

4.1. Після опанування навчальної дисципліни «Інструментознавство» студенти повинні:

знати

- історичні відомості музичного інструментарію, його еволюційні шляхи розвитку, побутування та удосконалення;
- класифікацію музичних інструментів за системою Е.Горнбостеля – К.Закса
- художньо-технічні можливості груп типових складів оркестру; стрій, будову, функції інструментів, оркестрових груп, а також приклади характерного використання інструментів в практиці ансамблевого та оркестрового виконавства;
- акустичні, технічні та виражальні властивості музичних інструментів;
- основні прийоми оркестрування інструментальних творів;
- вільно оперувати термінологією методичної оркестрової літератури;

вміти:

- визначати стрій музичних інструментів, співвідносити транспонуючі інструменти з їх реальним звучанням;
- аналізувати фактуру оркестрових творів;
- визначати головні елементи фактури в клавирі і партитурі;
- характеризувати різновиди гомофонної та поліфонічної фактури;

- враховувати штрихові особливості гри на духових і струнних інструментах, витрати дихання та розподіл ведення смичка.

В результаті опанування цієї дисципліною студент зможе оволодіти знаннями в роботі над оркестровою партитурою, партитурним аналізом.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є залік, підготовка усних та письмових завдань, самостійна робота на основі підручників, посібників, конспектів.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (залік).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Критерії поточного оцінювання знань студентів

5 А (відмінно) = 100-90 балів

4 В-С (добре) = 74-89 балів

3 D-E (задовільно) = 60-73 бали

2 FX (незадовільно) = 35-59 з можливістю повторної перездачі

1 F (незадовільно) = 1-34 з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на індивідуальних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Правила оцінювання:

Максимальна кількість балів з дисципліни «Інструментознавство» за семестр – 100 балів.

Поточний контроль проводиться впродовж кожного семестру з оцінюванням роботи в класі та самостійної роботи студента.

Одне оцінювання може дорівнювати від 1 до 5 балів¹.

За кожен тему студент може бути оцінений від 1 до 2 разів.

Максимальний бал поточного контролю становить 80 балів².

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За пропуск занять без поважної причини або невідповідності домашні завдання кількість балів знижується:

Нарахування заохочувальних балів (+)		
1.	Стовідсоткове відвідування занять протягом семестру.	+ 5 балів
2.	Творча активність, направлена на пошук додаткової літератури для більш поглибленого опрацювання теми, що вивчається у певному модулі.	+5 балів

Штрафні бали (-)		
1.	Відсутність на заняттях без поважних причин.	-5 балів
2.	Здача модульних та самостійних робіт пізніше призначеного терміну.	-5 балів
3.	Не виконання студентом завдань по самопідготовці	-5 балів

¹ Дивитись таблицю «Критерії оцінювання для поточного контролю за п'ятибальною системою»

² Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово»

Критерії оцінювання за п'ятибальною шкалою оцінювання для поточного контролю	
«5»	Студент відмінно володіє знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та використовує широкий арсенал досконалих практичних умінь та навичок інструментування музичного твору; уміє самостійно методично правильно працювати над створенням партитури; самостійно вдосконалює знання у цій галузі.
«4»	Студент має стійкий інтерес до навчальної дисципліни «Інструментознавство» та бажання поглиблювати знання, вміння та навички в цій галузі; дуже добре володіє знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики, однак припускається незначних помилок.
«3»	Студент володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та арсеналом практичних умінь й навичок інструментування.
«2»	Студент на початковому рівні володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та арсеналом практичних умінь й навичок інструментування; з великими труднощами здійснює аналіз партитури музичного твору.
«1»	У студента байдуже ставлення до навчальної дисципліни «Інструментознавство», відсутнє бажання поглиблювати знання, вміння та навички з цієї дисципліни; на примітивному рівні володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення диф. заліку або екзамену.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Підсумковий модульний контроль оцінюється: від 1-20 балів³ :

Від 1-20 балів (диф. залік)	
16-20 б.	- Змістовна, розгорнута і логічна доповідь.- Вміння узагальнювати і робити чіткі висновки.- Правильні і ґрунтовні відповіді на додатково поставлені запитання.- Вичерпне виконання практичних завдань
11-15 б.	- Доволі стисла доповідь, невисоке залучення додаткової інформації.- Не завжди чітке формулювання висновків.- Під час відповіді на додаткові запитання та виконанні практичних завдань наявні незначні помилки.
6-10 б.	- Доповідь не повна. Оперування досить узагальненими відомостями.- Недостатню вміння робити висновки.- Суттєві помилки під час відповідей на додаткові запитання та виконанні творчих завдань.
1-5 б.	- Фрагментарне володіння матеріалом, передбаченим програмою вивчення дисципліни.

³ Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово».

Види робіт	Система оцінювання			
Студент відмінно володіє знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та використовує широкий арсенал досконалих практичних умінь та навичок інструментування музичного твору; уміє самостійно методично правильно працювати над аналізом партитури.	100-90 балів	високий	зараховано	A
Студент має стійкий інтерес до навчальної дисципліни «Інструментознавство» та бажання поглиблювати знання, вміння та навички в цій галузі; дуже добре володіє знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та арсеналом набутих практичних умінь й навичок однак припускається незначних помилок.	82-89 балів	достатній	зараховано	B
Студент на достатньому рівні володіє знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та арсеналом набутих практичних умінь й навичок інструментування музичного твору, однак з однак припускається достатньої кількості помилок.	74-81	достатній	зараховано	C
Студент володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та обмеженим арсеналом практичних умінь й навичок аналізу партитури.	64-73	середній	зараховано	D
Студент володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та низьким арсеналом практичних умінь й навичок аналізу партитури.	60-63	середній	зараховано	E

Студент на початковому рівні володіє обмеженими знаннями про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та арсеналом практичних умінь й навичок інструментування; з великими труднощами здійснює аналізу партитури музичного твору.	35-59 незадовільно з можливістю повторної перездачі	початковий	Не зараховано	FX
У студента байдуже ставлення до навчальної дисципліни «Інструментознавство», відсутнє бажання поглиблювати знання, вміння та навички з цієї дисципліни; не володіє початковим рівнем знань про музичні інструменти, їх походження, техніко-виконавські характеристики та Демонструє відсутність практичних умінь й навичок інструментування музичних творів.	1-34 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		Не зараховано	F

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль														Підсумковий контроль	Разом	
Модуль 1																
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	Залік		
Максимальна кількість 80 балів														Максимальна кількість 20 б.		
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5	1-5		
	сам.р			сам.р			сам.р			сам.р			сам.р			
Поточний контроль проводиться: 2 рази за Темі №7 та №14, По 1 рази за кожну з інших тем й щоразу оцінюється від 1 до 5 балів. Контроль самостійної роботи (сам.р)*складає не менше 30% від 80 балів поточного контролю. Максимальний бал поточного контролю 80 балів														Підсумковий контроль проводиться наприкінці 3 семестру у формі диф. заліку та оцінюється від 1 до 20 балів	100 б	

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Історичні витоки, розвиток та сучасні художньо-технічні характеристики музичних інструментів

Тема 1. Інструментознавство як об'єкт наукових досліджень. . Походження та розвиток музичних інструментів.

Предмет та завдання навчальної дисципліни «Інструментознавство».

Органологія або інструментознавство як самостійна наука про музичні інструменти.

Історія виникнення музичних інструментів. Перші згадки вивчення і класифікації музичних інструментів у країнах стародавнього Сходу: Єгипті, Індії, Китаї, Персії. Характерні елементи їх класифікації.

Європейські класифікації музичних інструментів Ф. Геварда, Е. Горнбостеля та К. Закса. М. Лисенко і Г. Хоткевич – засновники класифікації українських народних інструментів.

Тема 2. Першоджерела та процес розвитку українського народного інструментарію.

Народний музичний інструмент та ознаки його визначення. Методологія вивчення українських народних інструментів.

Розширена класифікація українських народних музичних інструментів.

Тема 3. Короткі історичні дані про оркестр. Класифікація оркестрів. Оркестрова партитура.

Історія виникнення та розвитку оркестру, струнно-смичкових інструментів. Види оркестрів. «Класичний» склад симфонічного оркестру.

Оркестрова партитура та її запис, принципи розміщення інструментів. Зразок партитурної стрічки. Повні та скорочені партитури. Позначення повної назви оркестрових груп та окремо кожного інструмента.

Тема 4. Симфонічний оркестр, інструментальний склад, художньо-технічні можливості. Група струнно-смичкових інструментів.

Інструменти сучасного симфонічного оркестру. Оркестрові групи симфонічного оркестру.

Характеристика струнно-смичкової групи (скрипка, альт, віолончель, контрабас): стрій, діапазон, техніко-виконавські характеристики, функції в оркестрі.

Видатні скрипкові майстри Ніколо Амати, Джузеппе Гварнері, Антоніо Страдіварі. Правила нотного запису альтя та віолончелі.

Тема 5. Духові та ударні інструменти симфонічного оркестру.

Різновиди духових інструментів: флейтові, язичкові і мундштучні.

Група дерев'яних та мідних духових інструментів симфонічного оркестру: стрій, діапазони.

Транспонуючі інструменти. Ключі. Група ударних інструментів. Особливості

нотування .

Тема 6. Інструменти духового оркестру. Різновиди духових оркестрів.

Історія розвитку. Соціальне призначення і роль в суспільстві. Оркестрові групи і підгрупи: дерев'яні, мідні. Група дерев'яних духових інструментів.

Інструменти малого мідного оркестру, характерні мідні інструменти : корнет, альт, тенор, баритон, бас малий, бас великий (туба мала, туба велика). Стрій, нотація. Натуральний звукоряд. Аплікатура. Діапазон. Характеристика звучання регістрів.

Мідні духові інструменти характерної групи: валторна, труба, тромбон. Конструкція, стрій, нотація. Позиції на тромбоні. Діапазон. Темброві характеристики.

Військовий оркестр, специфіка інструментарію.

Тема 7. Інструментальний склад естрадно-симфонічного оркестру.

Специфіка репертуару.

Види джазових оркестрів камерний ансамбль диксиленд, малий джазовий оркестр – біг-бенд малого складу , великий джазовий оркестр без струнних – біг-бенд, великий джазовий оркестр зі струнними (не симфонічного типу).

Група інструментів симфонічного оркестру.

Група струнно-щипкових та електро-інструментів. Інструменти ритм-секції.

Інструментарій джазових ансамблів.

Змістовий модуль II.

Інструментальний склад оркестрів та ансамблів народних інструментів України

Тема 8. Художньо-технічні характеристики інструментарію українських народних оркестрів і ансамблів.

Основні відомості про розвиток українського народного оркестру.

Зародження українського оркестру народних інструментів в контексті науково-просвітницької діяльності Г. Хоткевича.

Значимість XII Археологічного з'їзду (м. Харків, 1902 р.) в організації та становленні українського оркестру народних інструментів.

Інструментальний склад сучасних оркестрів українських народних оркестрів.

Національний оркестр народних інструментів України

Тема 9. Групи струнно-щипкових та струнно-ударних інструментів українського народного оркестру.

Оркестрові ладкові кобзи (прима, альт, тенор, кобза-акомпануюча, бас, контрабас). Їх стрій, діапазон, техніко-виконавські характеристики, функції в оркестрі.

Походження бандури. Техніко-виконавська характеристика сучасної бандури. Побутування цимбалів в Україні: гуцульські цимбали, українські цимбали (прима, альт та бас); білоруські цимбали (прима, альт, бас та контрабас); цимбали з угорським строем (великі концертні, середні, малі та народні).

Оркестрові функції цимбалів.

Тема 10. Струнно-смичкові інструменти українського народного оркестру.

Оркестрові струнно-смичкові (фрикційні) музичні інструменти народного оркестру (скрипка, альт, віолончель, контрабас): стрій, діапазон, техніко-виконавські характеристики, функції в оркестрі. (Епізодичні гудок, козобас, ліра, бугай та способи звуковидобування на них.) Народна й академічна манери гри на скрипці.

Тема 11. Духові та ударні народні музичні інструменти народного оркестру.

Г. Хоткевич про поділ духових народних (аерофонів) інструментів за принципом звуковидобування на **лабіальні** (губні), **лінгвальні** (язичкові) та **амбушурні**.

Принцип звукоутворення на народних духових інструментах.

Підгрупа флейтові: окарина, малафлюяра, велика флюяра, тилинка, сопілка, свиріль. Сопілка. Використання хроматичної сопілки конструкції Д.Демінчука в ансамблево-оркестровому виконавстві.

Акордеон, баян. Зародження та розвиток перших гармонік в Україні та Європі.

Ударні народні інструменти: литаври (тулумбаси), бубон (решето, тамбурин), великий барабан (бухало), малий барабан, трикутник (підкова), тарілки, трещітка (тріскачка), рубель, дрімба їх техніко-виконавські характеристики та функції в оркестрі.

Тема 12. Характеристика тембральної взаємодії оркестрових інструментів.

Поєднання та узгодження виконавських штрихів.

Характеристика та взаємодія оркестрових груп (смичкові, бандури, кобзи, цимбали, духові, ударні)

Особливості тембрального поєднання струнно-смичкової групи з іншими інструментами оркестру.

Виконавські штрихи та прийоми гри дерев'яних та мідних оркестрових інструментів. Поєднання і узгодження з інструментами смычкової групи.

Формування складу духової групи оркестру народних інструментів.

Використання сопілки, флейти, флейти-піколо, гобоя, кларнета, труби, тромбона, баяна в оркестрі.

Тема 13.Епізодичні інструменти.

Свисткові – свистуни, кувиця. Язичкові (ріжок, коза-дуда, сурма, дримба, гребінець). Мундштучні: ріг, трембіта, козацька труба.

Тема 14. Ансамблі трістої музики. Різновиди. Регіональна особливість інструментарію.

Історія виникнення і розвиток ансамблів народних музик. Старовинна гуцульська легенда про трістих музик.

Автентичність : характеристика терміну.

Народна манера виконання: у чому вона проявляється. Інструментальні склади ансамблів трістої музики.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА Модуль I.	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	всього	лекційні	Семинарські	самостійні	всього	лекційні	семинарські	самостійні
Змістовний модуль 1								
Тема 1. Інструментознавство як об'єкт наукових досліджень. Походження та розвиток музичних інструментів.	6	2	0	4	6	1	0	5

Тема2. Першоджерела та процес розвитку українського народного інструментарію.	6	2	0	4				6
Тема3. Короткі історичні дані про оркестр. Класифікація оркестрів. Оркестрова партитура.	6	2	0	4	13	1	0	6
Тема 4. Симфонічний оркестр, інструментальний склад, художньо-технічні можливості. Група струнно-смичкових інструментів.	9	2	2	5	13	1	0	6
Тема 5. Духові та ударні інструменти симфонічного оркестру.	6	2	0	4				6
Тема 6. Інструменти духового оркестру. Різновиди духових оркестрів.	6	2	0	4	13	1	0	6
Тема7. Інструментальний склад естрадно-симфонічного оркестру. Специфіка репертуару.	6	2	0	4				6
Змістовний модуль 2.								
Тема 8. Художньо-технічні характеристики інструментарію українських народних оркестрів і ансамблів.	6	2	0	4	6	1	0	5
Тема 9. Групи струнно-щипкових та струнно-ударних інструментів українського народного оркестру.	6	2	0	4	13	1	0	6
Тема 10. Струнно-смичкові інструменти українського народного оркестру.	6	2	0	4				6
Тема 11. Духові та ударні народні музичні інструменти народного оркестру.	6	2	0	4				6

Тема 12. Характеристика тембральної взаємодії оркестрових інструментів. Поєднання та узгодження виконавських штрихів.	9	2	2	5	13	1	0	6
Тема 13. Епізодичні інструменти.	6	2	0	4				6
Тема 14. Ансамблі троїстої музики Різновиди. Регіональна особливість інструментарію.	6	2	0	4	13	1	0	6
	денне				заочне			
<i>Загальний обсяг годин</i>	90	28	4	58	90	8	0	82

6.3 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.	Заочна ф.
	МОДУЛЬ 1.		
1	Робота над темою : Інструментознавство як об'єкт наукових досліджень. Походження та розвиток музичних інструментів.	4	5
2	Робота над темою : Першоджерела та процес розвитку українського народного інструментарію.	4	6
3	Робота над темою : Короткі історичні дані про оркестр. Класифікація оркестрів. Оркестрова партитура.	4	6
4	Робота над темою : Симфонічний оркестр, інструментальний склад, художньо-технічні можливості. Група струнно-смічкових інструментів.	5	6
5	Робота над темою : Духові та ударні інструменти симфонічного оркестру.	4	6
6	Робота над темою : Інструменти духового оркестру. Різновиди духових оркестрів	4	6

7	Робота над темою : Інструментальний склад естрадно-симфонічного оркестру. Специфіка репертуару.	4	6
	Модуль 2.		
8	Робота над темою : Художньо-технічні характеристики інструментарію українських народних оркестрів і ансамблів.	4	5
9	Робота над темою : Групи струнно-щипкових та струнно-ударних інструментів українського народного оркестру.	4	6
10	Робота над темою: Струнно-смичкові інструменти українського народного оркестру.	4	6
11	Робота над темою: Духові та ударні народні музичні інструменти народного оркестру.	4	6
12	Робота над темою: Характеристика тембральної взаємодії оркестрових інструментів. Поєднання та узгодження виконавських штрихів.	5	6
13	Робота над темою :Епізодичні інструменти.	4	6
14	Робота над темою: Ансамблі троїстої музики . Різновиди. Регіональна особливість інструментарію.	4	6
	Разом годин:	58	82

**7. Інструменти, обладнання та програмне
забезпечення, використання яких передбачає
навчальна дисципліна**

Інструменти та обладнання: музичні інструменти, бібліотечний фонд, обладнане приміщення для аудиторних занять; комп'ютерне та програмне забезпечення, мультимедійні засоби у сфері музичної діяльності.

Аудиторний фонд:

- навчальний корпус
- аудиторії - № 46 №33, 55
- точки бездротового доступу до мережі інтернет– кафедральний клас
- нотна бібліотека, її структура: читальний зал, абонемент навчальної літератури та нотної літератури;
- навчальні плани;
- навчально-методичні комплекси дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle -інтегрованої

комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8.1 Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

(конспект лекцій, плани семінарських занять, методичні посібники для проведення практичних, семінарських занять, методичні рекомендації до самостійної роботи студентів, методичні рекомендації для виконання індивідуальних завдань, методичні рекомендації до виконання та оформлення курсової роботи, контрольні завдання (тести) для проведення проміжного модульного контролю тощо).

- Конспекти лекцій.
- Плани практичних, семінарських занять.
- Методичні посібники для проведення практичних занять.
- Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
- Завдання та методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Інструментування»
- Контрольні завдання для проведення проміжного модульного контролю

Рекомендовані джерела інформації

1. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підручник. / Микола Давидов. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
2. Давидов М. Українське струнно-щипкове академічне мистецтво: функціонування, проблеми збереження та розвитку // Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України: Тези Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (2 грудня 2005 р.). – Київ, 2005. – С. 72–78.
3. Мацієвський І. Ігри й співголосся. Контонація / Музикологічні розвідки. / Ігор

мацієвський. – Тернопіль, «Астон». 2002. – 170 с.

4. Хай М. Лірницька традиція як феномен української духовності. – Київ, 2007 журнал «Родовід», № 6. – С. 41.

5. Хай М.Й. Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція). – дис. на здоб. наук. ступеня докт. мист-ва за фахом 17.00.03 – муз. мист-во. – Інст. мист-ва, фольк-ки та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. / Михайло Хай. – Київ, 2007. – 546 с.

6. Хащеватська С.С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. / Світлана Хащеватська. – Вінниця, 2008. – 256 с.

7. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. / Гнат Хоткевич. – Харків. 2002. – 290 с.

8. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти / Л. Черкаський. – Київ : Техніка, 2003. – 264 с. – (Народні джерела).

Інформаційні ресурси

www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)

www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва

www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей

<http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

<http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php> - ноти та біографії українських композиторів

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

1. Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри у 2022 / 2023 н.р.

Відповідно до освітньої програми «Інструментальне виконавство (за видами)», що була рік на громадському обговоренні оновлено:

- Порядок тем
- Відповідно до ОПП змінено порядковий номер дисципліни на №54

протокол № 1 від «29» серпня 2022р. Зав. кафедрою Ясько О.А.

2. Робоча програма перезатверджена на 2023 / 2024 н.р.

Відповідно до освітньої програми «Інструментальне виконавство (за видами)», що була рік на громадському обговоренні оновлено:

- Репертуар
- Рекомендована література

протокол № 11 від 15 червня 2023 р. Зав. кафедрою Ясько О.А.

3. Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри у 2023 / 2024 н.р.

- Удосконалили таблиці : «Критерії оцінювання для поточного контролю за п'ятибальною системою», «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово»
- Внесені правки в тлумачення правил оцінювання.

протокол № 11 від 25 червня 2024 р. Завідувач кафедри Ясько О.А.

4. Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри у 2024 / 2025 н.р.

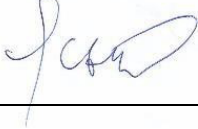
Внесено доповнення: таблицю «Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни».

- зазначено інтегральну компетентність,
- до кожної ЗК та СК згідно матриць вписані дескриптори НРК
- написано назви кожної компетентності ЗК та СК, через які у здобувачів вищої

освіти формуються програмні результати

- зазначено такі дескриптори НРК : знання Зн1, Зн 2, Уміння Ум1, комунікація К1, К2, автономія та відповідальність АВ1, АВ2, АВ3.
- прописано ПРН до кожної ЗК та СК

Протокол № 1 від 02 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри Ясько О.А.